ذره‌بین

آینده نامعلوم پایگاه دریایی آمریکا در بحرین

روزنامه واشنگتن‌پست در گزارشی از پیامدهای حملات ایران به پایگاه دریایی آمریکا در بحرین نوشت که بخش عمده نیروهای آمریکایی این پایگاه را ترک کرده‌اند، محله‌های اطراف آن خلوت شده و پنتاگون هنوز درباره آینده حضور نظامی خود در این کشور و دیگر نقاط خلیج فارس تصمیم روشنی نگرفته است. بر اساس این گزارش، پایگاه پشتیبانی نیروی دریایی آمریکا در بحرین و مقر فرماندهی نیروهای دریایی ایالات متحده در منطقه و ناوگان پنجم این کشور، پیش از آغاز جنگ با ایران میزبان بیش از ۸۰۰۰ نیروی نظامی، اعضای خانواده‌های آنان و پیمانکاران غیرنظامی بود. سید احمد الوداعی، مدیر بخش حمایتگری در موسسه حقوق و دموکراسی بحرین مستقر در انگلیس گفت واکنش‌های بسیاری از بحرینی‌ها پس از خروج نیروهای آمریکایی نشان داد شمار زیادی از مردم این کشور «احساس نمی‌کنند حضور آمریکا امنیت آنها را تامین کرده باشد؛ بلکه برعکس، معتقدند این حضور نتیجه‌ای معکوس داشته است.»

فراخوان حماس برای تشدید اعتراض‌ها علیه اسرائیل

حماس در آستانه «روز جهانی همبستگی با ملت فلسطین»، با صدور بیانیه‌ای از عموم ملت‌های عربی، اسلامی و آزادگان جهان خواست تا با تشدید اعتراض‌ها، راهپیمایی‌ها و تحرکات میدانی، حمایت قاطع خود را از آرمان فلسطین اعلام کنند. جنبش مقاومت اسلامی حماس در این بیانیه با اشاره به این‌که روز جهانی همبستگی (۲۹ نوامبر) فرصتی حیاتی برای اعمال فشار همه‌جانبه بر رژیم صهیونیستی است، تأکید کرد که این تجمعات و فعالیت‌های مردمی باید فراتر از این روز و در تمامی روزهای آتی استمرار پیدا کند تا ماشین جنگی اشغالگران در غزه متوقف شود، محاصره ظالمانه پایان یابد و بانیان جنایات جنگی در مجامع بین‌المللی پاسخگو شوند. این جنبش همچنین تصریح کرد که تقویت همبستگی بین‌المللی و شکل‌دهی به یک افکار عمومی قدرتمند در سطح جهان، نقشی کلیدی در استیفای حقوق بنیادی ملت فلسطین از جمله آزادی، حق تعیین سرنوشت و تشکیل دولت مستقل ایفا می‌کند.

اذعان نظریه‌پرداز برجسته روابط بین‌الملل به اقتدار ایران

جان مرشایمر، نظریه‌پرداز برجسته روابط بین‌الملل در تحلیلی جنگ‌های آمریکا علیه عراق را با تجاوزگری این کشور علیه ایران مقایسه کرده و گفت که آمریکا در هدف خود از آغاز جنگ تحمیلی سوم، یعنی تغییر نظام در ایران شکست خورده و توسعه توان نظامی و تسلیحاتی ایران تحقق چنین هدفی را دشوارتر از پیش می‌سازد. این استاد نظریه‌پرداز آمریکایی با اشاره به این که پیشرفت نیروهای مسلح ایران در فناوری و توسعه موشک‌های بالستیک، پهپادها و موشک‌های کروز مرگبار که در جنگ تحمیلی سوم آشکارتر شد، مقابله هوایی با ایران را دشوارتر کرده است. مرشایمر جنگ ۴۰ روزه را یک «شکست» برای آمریکا دانست و گفت: «این جنگ با هدف تغییر نظام، مسیری است که با توجه به ضرورت امر مهندسی اجتماعی و متغیرهایی مانند ظهور توانمندی‌های پیشرفته و مرگبار نظامی، چنان که در ایران رخ داده است»

آزمون سانچز در برابر راست افراطی

انتخابات زودهنگام امروز اسپانیا به عنوان چهارمین اقتصاد منطقه یورو، علاوه بر تعیین سرنوشت دولت پدرو سانچز، بر توازن سیاسی اروپا و روابط فراآتلانتیک با دولت دونالد ترامپ تأثیرگذار است. بنا بر نظرسنجی‌ها، حزب محافظه‌کار «مردم» (۳۱/۵ درصد) به رهبری «فیخو» و حزب راست افراطی «وکس» (۱۸ درصد) به رهبری «آباسکال» می‌توانند با کسب اکثریت پارلمانی (۱۹۴ کرسی از ۳۵۰)، نخستین دولت ائتلافی با حضور راست افراطی را تشکیل دهند؛ موضوعی که «دیوار آتش» احزاب میانه اروپا را در آستانه انتخابات ۲۰۲۷ فرانسه تضعیف می‌کند. در مقابل، سانچز با تکیه بر رشد اقتصادی، ایجاد شغل و حمایت ائتلاف چپ «جبهه گسترده»، به مشارکت ۷۵ درصدی امیدوار است. این انتخابات تقابل دو مسیر سیاست خارجی است؛ سانچز مخالف جنگ با ایران، حامی فلسطین و مخالف افزایش ۵ درصدی بودجه دفاعی ناتو، در برابر راست‌گرایان خواهان بهبود روابط با واشنگتن و کنترل سختگیرانه مهاجرت که البته اختلافاتشان بر سر اتحادیه اروپا چالش‌برانگیز خواهد بود.

بیش از نیمی از دموکرات‌ها برای اعمال فشار بر ترامپ، از اقدام کنگره برای قطع بودجه عملیات نظامی حتی به قیمت تعطیلی دولت حمایت می‌کنند

افکار عمومی مانع تسلیح مجدد پنتاگون

نتایج نظرسنجی مشترک دانشگاه مریلند و ایپسوس نشان می‌دهد که ۵۵ درصد از رأی‌دهندگان آمریکایی، شامل ۸۰ درصد دموکرات‌ها، ۵۹ درصد مستقل‌ها و ۲۵ درصد جمهوریخواهان، خواهان پایان فوری جنگ علیه ایران فارغ از شرایط آن هستند.

این نارضایتی عمومی که در انتخابات میان‌دوره‌ای اخیر نیز به شکست سنگین جمهوریخواهان و از دست رفتن کنترل کنگره منجر شد، فشارها بر دولت دونالد ترامپ را افزایش داده و بیش از نیمی از دموکرات‌ها را به حمایت از قطع بودجه نظامی، حتی به قیمت تعطیلی دولت، سوق داده است. بلومبرگ گزارش داده که کاخ سفید و پنتاگون به کنگره هشدار داده‌اند در صورت تأمین نشدن اعتبارات لازم تا ۱۱ دسامبر (۲۰ آذر) برای جایگزینی مهمات و موشک‌های مصرف‌شده در این جنگ، دولت ناچار به لغو قراردادهای تسلیحاتی کلان با شرکت‌هایی نظیر لاکهید مارتین و آرتی‌ایکس خواهد شد. این اقدام نه‌تنها ذخایر موشکی ارتش آمریکا از جمله موشک‌های کروز JASSM، پاتریوت و تاماهاوک را با کمبود شدید مواجه می‌کند، بلکه جریمه فسخ قراردادی بیش از ۱۰ میلیارد دلار بر مالیات دهندگان آمریکایی تحمیل خواهد کرد. به این ترتیب، سیاست‌های جنگ‌افروزانه کاخ سفید علیه جمهوری اسلامی ایران، واشنگتن را میان بن‌بست نارضایتی عمومی و بحران هزینه‌های سنگین تسلیحاتی گرفتار کرده است.



صدای توقف جنگ در آمریکا

فشار افکار عمومی برای توقف جنگ، اکنون به درون حزب دموکرات و تصمیم‌گیری‌های کنگره نیز سرایت کرده و به یکی از محورهای اصلی چالش با دولت دونالد ترامپ تبدیل شده است. براساس داده‌های این نظرسنجی، ۵۳ درصد از اعضای حزب دموکرات از اقدام کنگره برای قطع بودجه عملیات نظامی حمایت می‌کنند و ۵۱ درصد نیز موافق استفاده از اهرم بودجه پیش‌رو برای پایان دادن به جنگ، حتی به بهای تعطیلی دولت فدرال هستند. پژوهشگران ارشد این نظرسنجی نیز تصریح کرده‌اند که میزان آمادگی مردم آمریکا برای پذیرش شرایط مختلف به منظور خاتمه دادن فوری به این درگیری، فراتر از پیش‌بینی‌های اولیه بوده است.

این موج مخالفت‌های داخلی و پیامدهای اقتصادی آن نظیر افزایش قیمت سوخت، پیش‌تر در انتخابات میان‌دوره‌ای کنگره نیز خود را نشان داد و به کسب دستاوردهای بزرگ برای دموکرات‌ها انجامید. در مقابل، حزب جمهوریخواه به رهبری ترامپ یکی از سنگین‌ترین شکست‌های خود در تاریخ معاصر آمریکا را تجربه کرد و کنترل کنگره را از دست داد. اکنون اعضای جناح ضدجنگ حزب دموکرات با استناد به این آمارها، خواستار توقف حمایت‌های نظامی واشنگتن از رژیم صهیونیستی و بهره‌گیری از مذاکرات بودجه ماه دسامبر برای وادار کردن کاخ سفید به پایان دادن به جنگ هستند.

تأثیر انسداد بودجه کنگره بر ذخایر موشکی

براساس گزارش منتشرشده از سوی خبرگزاری بلومبرگ، دفتر مدیریت و بودجه کاخ سفید در مکاتبه‌ای با نمایندگان کنگره آمریکا هشدار داده که تأخیر در تخصیص اعتبارات درخواستی برای خرید مهمات، دولت را با چالش‌های هم‌زمان کمبود ذخایر تسلیحاتی و تحمیل جریمه‌های سنگین فسخ قرارداد مواجه خواهد کرد. طبق این گزارش، دولت آمریکا پیش از قطعی شدن تأمین بودجه، قراردادهای چندساله و کلانی را با شرکت‌های بزرگ صنایع دفاعی از جمله لاکهید مارتین، آرتی‌ایکس و نورثروپ گرومن منعقد کرده است. به گفته دفتر مدیریت و بودجه کاخ سفید، در صورتی که کنگره اعتبارات لازم را تا پایان مهلت بودجه فعلی در ۱۱ دسامبر تصویب نکند، لغو این قراردادها هزینه‌ای بالغ بر ۱۰ میلیارد دلار را بر دوش مالیات دهندگان آمریکایی خواهد گذاشت که بسیار فراتر از سوابق قبلی پنتاگون در فسخ قراردادهاست.

این گزارش همچنین به جزئیات پیامدهای نظامی ناشی از عدم تأمین بودجه اشاره کرده و آورده است که پنتاگون به این تسلیحات برای جبران ذخایر مصرف‌شده در غرب آسیا و همچنین حفظ آمادگی در منطقه اقیانوس آرام نیاز دارد. براساس داده‌های دفتر مدیریت و بودجه کاخ سفید، بی‌عملی کنگره موجب کمبود ۳۴۷ فروند موشک کروز هواپرتاب JASSM، کاهش خرید موشک‌های رهگیر «اس‌ام-۳ بلاک ۲آ» از ۱۳۶ فروند به ۱۲ فروند و ناتوانی در دستیابی به اهداف خرید موشک‌های کروز تاماهاوک و رهگیرهای پاتریوت خواهد شد. کاخ سفید تلاش دارد این اعتبارات را در طرح بودجه موقت بگنجاند اما طبق تحلیل بلومبرگ، طرح‌های موقت معمولا اجازه آغاز برنامه‌های تازه یا افزایش ظرفیت تولید را نمی‌دهند و تعهدات مالی از پیش ایجادشده، فضای تصمیم‌گیری قانون‌گذاران در بودجه‌های آینده را محدود کرده است.

در بخش دیگری از این گزارش، مواضع مقامات و شرکت‌های درگیر نیز بازتاب یافته است؛ به‌طوری که دونالد ترامپ خواستار افزایش ۵۰۰ میلیارد دلاری بودجه کلی نظامی شده و پیت هگست، وزیر دفاع، از پیمانکاران به دلیل تأخیر در تحویل و افزایش هزینه‌ها انتقاد کرده است. در مقابل، منابع آگاه به بلومبرگ گفته‌اند که تعیین هزینه فسخ با توجه به ارزش کلان قراردادها امری معمول است و سخنگوی لاکهید مارتین نیز با ارجاع پرسش‌های بودجه‌ای به دولت، از سرمایه‌گذاری بیش از هشت میلیارد دلاری این شرکت تا سال ۲۰۳۰ برای تسریع تولید خبر داده است. در متن ارسالی شما، تحلیل پایانی نیز به این موضوع می‌پردازد که این هزینه‌ها نتیجه سیاست‌های نظامی واشنگتن و آغاز درگیری علیه ایران است که به جز بی‌ثباتی در منطقه و تحمیل هزینه بر مردم آمریکا نتیجه‌ای در پی نداشته است.

تنش میان کاخ سفید و اکثریت جدید

فارغ از منازعه حول‌محور بودجه جنگ ایران و کمبود تسلیحات، حزب دموکرات پس از کسب اکثریت هر دو مجلس نمایندگان و سنا در انتخابات میان‌دوره‌ای سوم نوامبر ۲۰۲۶، خود را برای دور جدیدی از نظارت‌های پارلمانی و تحقیقات گسترده درباره دولت ترامپ پس از آغاز به کار کنگره جدید در ژانویه آینده نیز آماده می‌کند. طبق گزارش تلگراف، محور این تحقیقات شامل فعالیت‌های تجاری ترامپ و خانواده‌اش، بررسی عملکرد اعضای کابینه از جمله پیت هگست و استیون میلر، و همچنین احتمال طرح استیضاح است؛ هرچند به نظر می‌رسد دموکرات‌ها در گام نخست بر استفاده از اختیارات نظارتی کنگره برای بررسی نحوه آغاز و مدیریت جنگ با ایران، سیاست‌های مهاجرتی و احتمال استفاده از قدرت برای منافع مالی شخصی تمرکز دارند.

در مقابل، شبکه سی‌ان‌ان گزارش داده که دولت ترامپ در آستانه تغییر ترکیب کنگره، اقداماتی را برای محدود کردن دامنه این تحقیقات احتمالی آغاز کرده است. بر همین اساس، ترامپ با صدور یک فرمان اجرایی از شرکت‌های طرف قرارداد با دولت فدرال خواسته است تا درخواست‌های اطلاعاتی را با کاخ سفید هماهنگ کرده و به امتیاز محرمانگی ریاست جمهوری پایبند بمانند، وگرنه با خطر لغو قرارداد روبه‌رو خواهند شد. هم‌زمان، تاد بلانش، دادستان‌کل آمریکا، با انتقاد از رویکرد قانون‌گذاران دموکرات، رفتار آنها را شبیه به دادستان‌ها توصیف کرده و وزارت دادگستری نیز با ارسال نامه‌هایی به چند نماینده دموکرات، درباره پیامدهای حقوقی انجام تحقیقات احتمالی هشدار داده است اما دموکرات‌ها فرمان اجرایی کاخ سفید را فاقد اعتبار قانونی دانسته و بر پیگیری برنامه‌های نظارتی خود تأکید کرده‌اند تا برخلاف دو سال گذشته، دولت را پاسخگوی اقداماتش به‌ویژه جنگ‌افروزی جدید در منطقه نگه دارد.

در گفت‌وگوی اختصاصی روزنامه «جام جم» با یک مقام روس، ابعاد مختلف خیز تجاری تهران-مسکو برای گسترش همکاری‌ها تشریح شد

سلاح جدید خنثی‌سازی محاصره



مهدی سیف‌تبریزی
گروه بین‌الملل

در شرایط تداوم تحریم‌های ظالمانه و یک‌جانبه ایالات متحده علیه اقتصاد ایران، بازآرایی روابط تجاری و تمرکز بر شرکای راهبردی منطقه‌ای به یکی از اصلی‌ترین اولویت‌های امنیت اقتصادی کشور تبدیل شده است. در این میان، فدراسیون روسیه نه‌تنها به‌عنوان یک همسایه بزرگ و قدرتمند، بلکه به‌مثابه یکی از حیاتی‌ترین مبادی تجاری و ترانزیتی ایران، نقشی بی‌بدیل در خنثی‌سازی و کاهش اثرات فشارهای خارجی ایفا می‌کند. اهمیت این پیوند اقتصادی زمانی دوچندان می‌شود که آن را در چارچوب کلان‌تر «اتحادیه اقتصادی اوراسیا» (EAEU) و اجرایی شدن موافقتنامه تجارت آزاد میان ایران و این اتحادیه بنگریم. دسترسی ترجیحی و کاهش یا حذف حقوق گمرکی در بازاری بزرگ و همجوار، فرصتی تاریخی برای جهش صادرات غیرنفتی ایران به‌ویژه در حوزه‌های کشاورزی، صنایع غذایی و محصولات دانش‌بنیان فراهم آورده است. از سوی دیگر، در بخش واردات نیز، مسیر روسیه و اوراسیا یکی از مطمئن‌ترین مجاری برای تأمین کالاهای اساسی، نهاده‌های دامی، غلات و تجهیزات صنعتی مورد نیاز کشور بدون وابستگی به شبکه‌های مالی و تجاری تحت کنترل غرب به شمار می‌رود. با این حال، بهره‌برداری حداکثری از این ظرفیت‌های توافق‌شده، بیش از هر چیز نیازمند روان‌سازی تشریفات مرزی، هماهنگی مقررات و رفع موانع اجرایی در گمرکات دو کشور است. به همین منظور و برای بررسی آخرین دستاوردها، چالش‌های مسیر ترانزیت در کریدور شمال-جنوب و سازوکارهای استفاده صادرکنندگان ایرانی از تعرفه‌های ترجیحی، با ماکسیم پیانزین، مدیر و نماینده سرویس فدرال گمرک روسیه در جمهوری اسلامی ایران به گفت‌وگو نشستیم که مشروح آن را در ادامه می‌خوانید.

از آوریل ۲۰۲۵ نماینده سرویس فدرال گمرک روسیه در ایران فعالیت می‌کند. چه وظایفی بر عهده این نمایندگی است؟

فعالیت نماینده سرویس فدرال گمرک روسیه در جمهوری اسلامی ایران بر توسعه تعامل میان گمرکات دو کشور، تسهیل تجارت متقابل و حل مسائل عملی متمرکز است که در جریان جابه‌جایی کالا پدید می‌آیند. حضور دائم ما در ایران این امکان را فراهم می‌کند که ارتباط مستقیم با همکاران ایرانی حفظ شود، اطلاعات به‌سرعت تبادل گردد و موضوعاتی که نیازمند راه‌حل مشترک هستند، بررسی شوند. بخش مهمی از کار ما نیز تعامل با محافل تجاری، تبیین الزامات گمرکی و دریافت بازخورد از فعالان تجارت خارجی است.

موافقت‌نامه تجارت آزاد میان اتحادیه اقتصادی اوراسیا و ایران چه اهمیتی برای تجارت روسیه و ایران دارد و نقش سرویس فدرال گمرک روسیه در اجرای آن چیست؟

لازم‌الاجرا شدن این موافقت‌نامه در ۴ خرداد ۱۴۰۴ (۱۵ مه ۲۰۲۵)، مرحله مهمی در توسعه روابط اقتصادی بود؛ چراکه امکان دسترسی ترجیحی کالاها به بازارهای دو کشور را گسترش داد و انگیزه‌های بیشتری برای همکاری تولیدکنندگان، صادرکنندگان و واردکنندگان ایجاد کرد. کاهش یا صفر شدن حقوق ورودی برای ردیف‌های تعرفه‌ای پیش‌بینی‌شده در موافقت‌نامه، هزینه‌های فعالان تجاری را پایین می‌آورد و رقابت‌پذیری محصولات را افزایش می‌دهد. در عین حال، این مزایا باید با رویه‌های روشن و اجرای پیوسته قواعد توافق‌شده پشتیبانی شود.

سرویس فدرال گمرک روسیه در حدود صلاحیت خود، اجرای عملی مقررات گمرکی موافقت‌نامه را تضمین می‌کند. این امر شامل اعطای ترجیحات تعرفه‌ای در صورت رعایت شرایط تعیین‌شده، کنترل مبدأ کالا، تبیین ترتیب انجام تشریفات گمرکی و تعامل با مراجع ذی‌صلاح ایران است. برای ما مهم است که بازرگانان دو کشور بتوانند به‌طور کامل از فرصت‌های فراهم‌شده استفاده کنند و مسائلی که پیش می‌آید، به‌موقع حل شود.

کدام مسائل مدیریت گمرکی برای صادرکنندگان ایرانی اهمیت بیشتری دارد و برای تسهیل صادرات به روسیه چه اقداماتی انجام می‌شود؟

برای بازرگان، پیش از هر چیز الزامات روشن، زمان‌بندی قابل پیش‌بینی و نبود هزینه‌های اضافی ناشی از اشتباه در آماده‌سازی محموله اهمیت دارد. تعیین صحیح کد تعرفه کالا، اظهار ارزش گمرکی، اثبات مبدأ و همخوانی اطلاعات در اسناد تجاری، حمل‌ونقل و گمرکی نیازمند توجه ویژه است. اگر شرکتی روی ترجیحات تعرفه‌ای حساب می‌کند، باید از پیش، شرایط اعطای آنها را بررسی کند. از این رو، ما موضوع تسهیل تجارت را به‌صورت جامع در نظر می‌گیریم که شامل تعامل گمرکات، توسعه تبادل اطلاعات، به‌کارگیری سازوکارهای تسهیل تشریفات گمرکی و اطلاع‌رسانی به فعالان تجاری است.

ماکسیم پیانزین: وظیفه ما ایجاد شرایط روشن و قابل پیش‌بینی برای تجارت روسیه و ایران است



هنگام دریافت گزارش‌ها درباره مشکلات، مهم است که هر مورد مشخص به‌دقت بررسی شود تا دریابیم مساله در چه مرحله‌ای رخ داده، چه اسنادی ارائه شده و چه تصمیمی لازم است. این رویکرد نه‌تنها کمک در موارد خاص را ممکن می‌سازد، بلکه مسائلی را که نیازمند راه‌حل نظام‌مند هستند نیز آشکار می‌کند.

صادرکننده ایرانی برای اعمال نرخ صفر یا کاهش‌یافته حقوق گمرکی به چه چیزهایی نیاز دارد؟

پیش از هر چیز باید مشخص شود که آیا رژیم ترجیحی شامل کالای مورد نظر می‌شود یا خیر و شرایط پیش‌بینی‌شده در موافقت‌نامه رعایت شود. مبدأ کالا اهمیت اساسی دارد. صرف ارسال محموله از ایران به این معنا نیست که کالا برای اعطای تعرفه‌ای ترجیحی، کالای با مبدأ ایرانی شناخته شود؛ بلکه مبدأ باید با قواعد تعیین‌شده مطابقت داشته باشد و به ترتیب مقرر اثبات شود. هنگام استفاده از گواهی مبدأ فرم «CT-3»، بسیار مهم است که این گواهی به‌درستی صادر شود و اطلاعات مندرج در آن با سایر اسناد محموله همخوانی داشته باشد. در عین حال، نرخ صفر حقوق ورودی به معنای لغو سایر پرداخت‌ها یا الزامات مربوط به محصول نیست. بنابراین به بازرگانان توصیه می‌کنیم مجموعه کامل شرایط واردات را از پیش مطالعه کرده و در صورت نیاز برای دریافت توضیحات مراجعه کنند. این کار کمک می‌کند از وضعیتی جلوگیری شود که پرسش درباره امکان دریافت ترجیحات، تازه پس از رسیدن کالا به مرز مطرح شود.

تأمین‌کنندگان ایرانی محصولات کشاورزی به‌ویژه نگران سرعت عبور از مرز هستند. چه امکاناتی برای تسریع ترخیص کالاهای فاسدشدنی وجود دارد؟

ما درک می‌کنیم که در ارسال محصولات فاسدشدنی، زمان به‌طور مستقیم بر سلامت کالا و نتیجه اقتصادی معامله اثر می‌گذارد. به همین دلیل، آماده‌سازی پیشاپیش اسناد و کار هماهنگ همه طرف‌های دخیل در ارسال محموله در این بخش اهمیت ویژه‌ای دارد.

قوانین گمرکی برای کالاهای فاسدشدنی، انجام اولویت‌دار (خارج از نوبت) تشریفات گمرکی را پیش‌بینی کرده است. اطلاع‌رسانی پیشاپیش به مراجع گمرکی روسیه درباره ارسال کالا نیز در عمل به تسریع فرآیند کمک می‌کند. در عین حال، باید میان تشریفات گمرکی، کنترل‌های دامپزشکی و قرنطینه گیاهی و همچنین تخلیه بار و سایر اقدامات در محوطه پایانه‌ها تمایز قائل شد؛ زیرا مدت کل عبور محموله به تمام این زنجیره بستگی دارد. بنابراین درست نیست که یک علت واحد و همگانی برای تأخیرها ذکر شود. در هر مورد مشخص باید روشن شود که آیا مشکل به اسناد، انجام کنترل‌های الزامی، سازمان‌دهی کار پایانه یا شرایط دیگر مربوط است.

متن کامل را در جام جم آنلاین بخوانید

یادداشت

دکتر فاضل علی | فعال رسانه‌ای عراقی

لیبی؛ میدان تازه رویارویی روسیه و اوکراین

یک روز پس از حمله به دو کشتی روسی در نزدیکی بندر بنغازی، ولودیمیر زلنسکی رسما مسئولیت این حمله را پذیرفت. او اعلام کرد که نیروهای اوکراینی با هفت قایق پهپادی ساخت اوکراین، ناوچه روسی «مرکوری» را غرق کرده‌اند. به گفته او، کشتی باری «آنگار» که برای انتقال سلاح استفاده می‌شد، هدف قرار گرفت و یک بالگرد رزمی Ka-27 منهدم شد. در طرابلس و بنغازی این عملیات «تعرض به حاکمیت لیبی» خوانده شد. این رویداد نشان داد که نهاد نظامی و امنیتی لیبی به‌دلیل حضور گسترده نیروهای خارجی، از جمله ترکیه، ایتالیا، آمریکا، فرانسه و اوکراین، نفوذپذیر شده است. اطلاعات اولیه نشان می‌داد که قایق‌ها احتمالا از پایگاه دریایی مصراته به راه افتاده‌اند. ترکیه این پایگاه را سال ۲۰۲۰ ساخت، پس از آن‌که نیروهای خلیفه حفتر را که مصر و امارات از آنها حمایت می‌کنند از غرب لیبی بیرون راند. وزارت دفاع دولت وحدت ملی هرگونه توافق در این باره را تکذیب کرد. با این حال، ناظران بر زمان این عملیات تأکید کردند. این حمله با تنش میان آنکارا و قاهره هم‌زمان شد، زیرا پارلمان لیبی ماه گذشته توافق‌نامه مرزهای دریایی ترکیه و لیبی را تصویب کرده بود. این تصویب پس از آن ممکن شد که آنکارا، بنغازی را به سوی خود جلب کرد و همین امر قاهره را برآشفت.

مسکو روابط نظامی گسترده‌ای با حفتر دارد. در مقابل، کارشناسان نظامی و اطلاعاتی اوکراینی در طرابلس فعالند و از آنجا در مالی و نیجر نیز حضور دارند، یعنی جایی که نیروهای روسی مستقرند. براساس گزارش‌ها، حدود ۲۰ کارشناس پهپادی اوکراینی از شورشیان طوارق در شمال مالی پشتیبانی کرده‌اند. این شورشیان با «جماعت نصره الاسلام و المسلمین»، شاخه القاعده، هم‌پیمان‌اند. همین کارشناسان در کمین جولای ۲۰۲۴ علیه نیروهای واگنر نقش داشتند. به همین دلیل مالی، نیجر و بورکینافاسو روابط خود را با کی‌یف قطع کردند.

روسیه می‌کوشد در مصر جای پایی راهبردی داشته باشد. ساخت نیروگاه هسته‌ای الضبعه به‌دست روسیه بخشی از همین روابط راهبردی است. برخی ناظران بعید نمی‌دانند که آمریکا، ایتالیا و یونان پیشاپیش از این حمله آگاه بوده‌اند. پهپادهای ترکیه‌ای نیز از این حمله تصویربرداری کرده‌اند. انتظار می‌رود این مسائل محور گفت‌وگوهای اردوغان در سفرش به لیبی باشد. او ماه آینده برای اجلاس ترکیه و آفریقا به این کشور می‌رود. گفته می‌شود اردوغان ممکن است حفتر و عبدالحمید دبیبه را در بنغازی گرد هم آورد. هدف این نشست آشتی و یکپارچگی لیبی با حمایت آمریکا و اروپا و پایان دادن به حضور روسیه و مصر در این کشور است. چنین تحولی بر موازنه قوا در منطقه اثر خواهد گذاشت، زیرا لیبی کشوری نفت‌خیز با موقعیتی راهبردی است. اروپا نیز امیدوار است این آشتی به بحران پناهجویان پایان دهد.

ناظران بعید نمی‌دانند که مسکو در واکنش، اتحاد خود را با قاهره تقویت کند. قاهره نگران تحرکات ترکیه و حمایت آن از جنبش‌های اسلام‌گرا از سوریه تا سودان، سومالی و لیبی است. توافق‌نامه‌های دفاعی ترکیه با ریاض و دوحه و حمایت بی‌قیدوشرط ترامپ از اردوغان، آنکارا را به یکی از بازیگری اصلی منطقه تبدیل کرده است. پیش‌بینی می‌شود اردوغان در سه‌ماهه نخست سال آینده به دمشق سفر کند. این سفر همگام با تحرکات آمریکا درباره پرونده ایران خواهد بود. با این همه، جنگ اوکراین همچنان مهم‌ترین عامل تعیین‌کننده معادلات منطقه است. به نظر می‌رسد آلمان، فرانسه و بریتانیا در پی تحریک مسکو و کشاندن آن به رویارویی مستقیم با ناتو و واشنگتن‌اند. این تلاش‌ها با وجود صمیمیت پوتین و ترامپ ادامه دارد. ترامپ نیز تاکنون درباره حمله به کشتی‌های روسی سکوت کرده است؛ البته اگر اصلا بداند بنغازی کجاست!